

PUSAN SUKUSEURA RY

1/2013

Kortteensalmen maisemia myrskyn
jälkeen

Kaukolan hautausmaa myrskyn jälkeen

Kaukolan kirkon sakasti remontin jälkeen

Hallituksen jäsenet:

Puheenjohtaja

Raimo Pusa
Koivuharjuntie 6
34600 Ruovesi
050-5485371
raimopusa(at)wippies.com

Toinen puheenjohtaja
Sihteeri

Leena Ojala
Lielahdentie 8
39820 Kihniö
044-27516241
leena.ojala(at)evl.fi

Muut hallituksen jäsenet:

Jouni Aalto
Almankuja 3
27510 Eura
050-3605664
jouni79.aalto(at)gmail.com

Kauko Pusa
Timintie 344
39100 Hämeenkyrö
050-3625611

Santeri Pusa
Ahmanpolku 1
18150 Heinola
040-5677694
santeri.pusa(at)phnet.fi

Kullervo Mäkinen
Kyröntie 541
21810 Kyrö
050-05349729
kullervo.makine(at)netti.fi

Aira Musakka
Jutinpolku 10 A 2
29200 Harjavalta
040-5586732
aira.musakka(at)dnainternet.net

Katja Kangasmäki
Hangaslahdentie 5
34600 Ruovesi
040-8407811
katja.kangasmaki(at)gmail.com

Teuvo Pusa
Kaukolantie 229
34450 JÄMINKIPOHJA
0500-611971
[teuvo.pusa\(at\)walestaales.net](mailto:teuvo.pusa(at)walestaales.net)

Lehden toimittaminen
Taloudenhoitaja

Kyllikki Valkealahti
Kruunupääntie 4
37560 LEMPÄÄLÄ
050-5720335 tai 03-3677955
[kyllikki.valkealahti\(at\)kolumbus.fi](mailto:kyllikki.valkealahti(at)kolumbus.fi)

Sisällysluettelo 1/2013

3 Raimo Pusa: *Sukukokous lauantaina 29.6.2013 Pöytyällä*

4 Kerttu Kuusinen: *Pääsiäisen viettoa 30-luvulla Räsälässä*

5 Raimo Pusa: *Kaukolassa heinäkuussa 2012*

7 Juha Ruuska: *Miten tutustuin isäni enoon ja kummisetään Tauno Pusaan (Taulussa 75)*

12 Kauko Pusa: *Kaukolan Kortteensalmi heinäkuussa 2012*

15 Juha Ruuska: *Teuvo Ruuska 5.1.2937-11.4.2012*

19 Tiedotuksia

20 Kauko Pusa: *Evakkokuormassa Kaukolasta Hämeenkyröön matkanneita menneiden polvien esineitä*

Etu- ja takakannen kuvat: Kauko Pusa

Sukukokous lauantaina 29.6.2013 Pöytyällä

Kokouspaikka: Riihikosken Metsästysseuran Riistatupa, Kivimäentie 2 (Riihikoski) Pöytyä. (=opastuksen aloitus ja navigointi osoite.) Perille löytää 41-tieltä pohjoisesta/koillisesta reittiä Huittinen-Oripää-Pöytyältä n. 5 km, Länsi/lounaasta suunnasta Turku-Aura (n.10km) Riihikosken taajaman ja Nesteen kohdalta 2043-tietä Yläneen suuntaan noin 500metriä josta opastus SS (sukuseura)

Kokousohjelmaa alustavasti:

Klo 12.00- Ruokailu, maksu 5e aikuisilta (maksetaan paikalla) Ruokailusta vastaavien työtä helpottamaan ilmoittautuminen heti tai 16.6.2013 mennessä: kullervo.makine(ät)netti.fi puh. 0500534972 tai raimo.pusa(at)wippies.com puh. 0505485371

Pusan Sukuseura ry:n sääntömääräiset vuosikokousasiat.

Kokouksessa käsitellään mm. seuran toimintaa tulevaisuudessa ja valitaan seuran hallitus 6-8 henkeä ja puheenjohtaja 3 (?) -vuotiskaudeksi.

Päätetään jäsenmaksusta ja toimintasuunnitelmasta seuraavaan kokoukseen asti.

Lähetä kokoukselle aloitteita toiminnaksi, (toivomus että asioihin ehtisi sukuseuran hallitus etukäteen tutustua ja ehkä kehitellä ehdotusta).

Kokouksessa kerromme mitä tietoja olemme saaneet DNA-tutkimuksesta suvun muinaisista alkujuurista ja tietoutta yhteydestä muihin sukuihin ja myös mahdollisesti siihen oletettuun Posse yhteyteen. !?

Suvun valokuvia nähtävillä ja tuo myös uusia, jos perheestäsi ei vielä ole sivua kansioissa.

Etukäteen:

Keskustele/kysele, kannusta toisia jäseniämme, kuka on halukas toimimaan sukuseurassa? Ilmoittaudu.

Tuo tietoja suvussamme tapahtuneista muutoksista.

Ole valmis keskustelemaan ja istumaan siihenkin pöytään josta et etukäteen tunne kaikkia, saamme kaikki uusia tuttavuuksia tai ainakin tutustumme paremmin.

Asjoita pohtinut,

Raimo Pusa

*****

Muista ilmoittautua heti Pöytyän kokoukseen

PÄÄSIÄISEN VIETTOA RÄISÄLÄSSÄ 30-LUVULLA

Asuimme Hytinlahdessa. Perheeseemme kuului äiti Hilda, veljeni Kauko, Hannu, Heimo ja Pentti ja minä. Äiti oli jäänyt leskeksi v. 1931.

Pääsiäinen alkoi palmusunnuntaina, jolloin käytiin virpomassa naapureissa ja kotona virvottiin äiti. "Virpoi, varpoi tuoreeks terveeks, teil vitsa, miul palkka". "Tule pääsiäisenä palkoilles", sanoi virvottava. Virpovitsat tehtiin pajunkissoista ja koristeltiin karamelli- ja kreppipapereilla. Karamellipapereita kerättiin talteen mm. Nuorisoseuratalon nurkilta iltamien jälkeen.

Seuraava viikko vietettiin kotosalla hiljaisesti. Kiirastorstai-aamulla alettiin siivoukset, puhtaat matot lattialle ja valkea liina pöydälle. Ilta rauhoitettiin alkavaan pääsiäiseen. Kirkkoon oli matkaa 10 km ja sinne mentiin hevosella. Joka kiirastorstai ei kuitenkaan kirkkoon menty. Tunnelma jumalanpalveluksessa oli lapsen silmin harras ja vähän pelottavakin, kun puhuttiin ristiinnaulitsemisesta. Saarnaajan puhe oli melkoisen paatoksellista; niin moni asia oli syntiä.

Pitkäperjantaina ei menty edes naapuriin, vaan oltiin kotona rauhassa. Ei leikitty, mutta luettiin esimerkiksi lehtiä. Veljeni eivät saaneet painiakaan keskenään. Kyllä se päivä tuntui pitkältä.

Pääsiäislauantaina leivottiin piirakoita ja pullaa. Lihaa paistettiin ja tietenkin keitettiin munia, että saatiin munavoitakin. Marjamämmiä tehtiin puolukoista ja ruisjauhoista, ja sitä haudutettiin uunissa kauan. Minä autoin äitiä sisällä, veljeni hoitivat ulkotyöt ja eläimet. Illalla lämmitettiin sauna

Pääsiäisaamua odotettiin, koska silloin saatiin virpopalkka, joka kotona oli puolikas appelsiinia kullekin ja itsemaalattuja munia. Naapureista saatiin yleensä kananmuna. Sitten leikittiin ja mentiin naapurin navetanvinttiin liekkumaan eli keinumaa narukeinuihin.

Pääsiäispyhinä myös sukuloitiin puolin ja toisin. Hevosella mentiin parinkymmenen kilometrin päähän Tiuriin, jossa asui kummitätini. Katri-mummu ja Aino-täti asuivat Kaukolassa, ja koska heillä ei ollut hevosta, niin me kävimme päiväselään heidän luonaan. Myös naapureissa vierailtiin.

Muistan pääsiäisen, jolloin oli vielä lunta ja aurinko oli sulattanut pieniä pälvipaikkoja tuvan viereen. Silloin riisuttiin sukat ja kengät jalasta ja kokeiltiin keväistä maata. Äiti kun sai tämän tietää, niin kovasti varoitteli nuhasta ja yskästä.

Kiirastorstain ja pitkäperjantain hartaat ja myös raskaat tunnelmat ovat säilyneet muistoina mielessä tähän päivään asti, samoin se riemu, kun taas sai tavata muita lapsia ja pääsi keinumaa.

kertojana Kerttu Kuusinen o.s. Musakka, Nakkila

Kaukolassa heinäkuussa 2012

Monenlaisia tavoitteita on Karjalan matkoillani ollut aiempina vuosina. Nyt jo vähemmän kohteita, yksi oli että pääsen isäni äidin Anna Amalia os. Jantusen syntymäpaikalle Ylä-Kaukolaan, (Erik Pusan puoliso). Toinen haave oli olla jälleen yötä luonnon helmassa, jos saan jonkun kaveriksi, ja äitini serkku Kauko Silventoinen lupautui. Toinen matkapäivä vei Käkisalimesta bussilastimme uteliaasti tienvarsimuutoksia tiirailleen ja Paavilaisen Matin selostuksia kuunnelleen ryhmämme kirkolle. Siellä oli elämys nähdä, että vihdoinkin rahakeräyksiä tuotolla oli jotain valmista tullut. Sakastissa alttaritaulu ja muutkin laitetyt tilat tuntuivat todella siltä, että kirkko säilyy tuleville matkaajille ja vähälukuiselle paikalliselle seurakunnalle.

Kotikyylille lähtö, taksien jako kesti taas pitkästyttävän kauan. Kun viimeisenä kömmin maastoauton ressun alle sinne jääneiden romujen ja pehmeän heinäkasaa päälle oli tunne odottava. Minulle tie Liinamaalta Ojajärven suuntaan oli uusi. Ryhmien jakamista ensin Ylä-Kaukolan risteyksessä ja sitten koulun suuntaa uudestaan. Matti Paavilainen halusi kuvata muutaman kotipihan Lavajärven suunnalla ja Kauko S. myös oli halukas käymään sukulaipaikassa siellä suunnassa. Haastoinmekin Revon paikalle telttansa pystyttävän Heinosen kanssa saapuvamme illalliseksi hänen nuotiopaikallensa. Koska hajonneen metsäkoneen takia emme päässeet autoilla edes koulun tiehaaraan tuli kävelemistä muutama tunti lisää, kahviaikaan juutuimme valtavaan myrskyn kaatamaan tukkisumaan. Eväitä syötyämme totesimme mahdottomaksi selvittää edestakaisin ajoissa. Täyskäännös ja yhden pihapiirin Ahokas? kuvailua, taksikin tuli vastaan, olivat nostaneet koneen tien sivuun. Lamлахdessa Paavilaisen suvun kotipihan tarkastelua ja sitten me Kaukon kanssa lähdimme takaisinpäin, poiketen hetimiten vasemmalle.

Kohti Yrjönharjua: Koulun tontilla vielä näkyi sen toisen kanssamme tulleen ryhmän käynti jälkiä, sitten ne hukkasimme ja tien paikasta epätietoisena kahlasimme Pitkälammen ojan yli. Tuttuja nimiä kartalla, Rasilainen ja Manninen, jossa perustusten päällä istuen syötiin tosi isoja mansikoita (täytyy kiittää omistajia kun näen Ruovedellä kolme? elossa vielä.) Edessä leveä joki ja ylityspaikka ei tiedetty, siispä nämä pojat uimasilleen ja sitten oltiin Jantusen pihalla. Valokuvista olin paikan nähnyt ja olihan upea talon paikka lähempänä Mustlammen rantaa, kauempaa siintää Säljäjärvi. Mummuni syntypaikka ja veljensä Adam Jantusen perheen viimeksi asuttama piha jäi taaksemme ja etsimme Revolle leiriintymään mennyttä nuorta matkalaista, emme tapaa huhuiluista huolimatta. Meidän varusteilla niin ryteikköinen paikka ja runsaasti myös hyttysiä on keho yöpymispaikka. Emmepä vielä tienneet että kovan päivätaipaleen lisäksi saisimme tehdä uuden vielä kovemman urakan. Siispä jatkoimme kohti etelää. Seuraavat 5-6 kilometriä olivat tuskaisia, neljä-viisi kerrosta ristiin kaatuneita vanhoja, isoja liukkaita puunrunkoja ja lisänä mäkien, notkojen tuoma raskaus. Kun enää oli yksi rinnenuma jäljellä ja Pärtty Kortteen pellot ja Säljään itä-etelä pohjukka näkyi, tiesimme että huonoa tieuraa olisi kohta jalkojemme olla. Tämän Kortteen niemennokan olimme v.2001 reissulla

päättäneet omia suvulle yhteiseksi mökkitontiksi sitten kun veli-venäläinen omistuksemme tunnustaa, paikka on siis Valma Koskinen os. Käkösen luvalla meidän. Lähemmäksi päästyämme totesimme vuokralaisten rellestävän ja kalastavan paikalla, me päätimme pyrkiä yöpymiskalliolle Pusan Ilmarin puolelle. Ei onnistunut, vuoden takainen myrsky oli sulkenut Hypölammen suunnasta koko kallion ja järven välin. Kaksi melko väsynyttä poikaa jatkoi matkaa monttuista ja vesistä tieuraa Haajoen sillalle. Metsämiehillä hienot olot, parakki kylläkin lukossa, mutta nuotiopaikka ja penkkiä sekä pöytää meille riittävästi. Kantoja, risuja, kaatuneiden puiden latvoja lisäten nuotio lämmittikin ajoittain, saimme makkarat ja leivät käristeltyä. Unta yritimme, huonosti pätkittäin tuntui maittavan. Hiljaisessa yössä kuului hirven tai karhun? ähellystä ja liikkumista.

Vuorokausi vaihtui lauantain puolelle: Jompikumpi ehdotti kävelemään lähtöä, vastaus taisi olla varusteiden pakkaamista ja ojasta vesipullon täyttö. Pellolla tie kohti Aarolaa, isä Taunon kotia kertoi erikoisen märästä kesästä täälläkin. Saapasvarsi ei piisannut ja kauempaa näkyi ojarummun kohdalla erittäin kova virtaus, ei maittanut aamuyön uinti joten teimme täyskäännöksen kohti Kaukolan kirkonkylää. Ohi Tontin-Rouhiaisen hiljaisen pihan, tie maittoi taas. Yö tuntui vain pilvistyvän, pimenevän lisää kun vettä otimme Mölömäen kunnostetusta Kapakan lähteestä. Taidettiin Hautapellon linja-auton pääte pysäkillä ottaa vajaan tunnin torkut, yritin saada paikalliselta Igorilta kyytiä kirkolle mutta taisi olla kiire maatuskin viereen. Taisimme olla jo Räisälään päin vievällä pikitie pätkällä, kun aurinko muutaman kerran usvaista aamua valaisi, en muista satoja kesäöitä valvoneena samanlaista synkkää yötä. Viiden maissa kerrostalojen kohdalla pysäkillä kytättiin taksia, yöllisiä ajelijoita oli muutama. Mentiin sitten Silventoisille muutaman kilometrin päähän sinne kolhoosinavetan takaiselle mäelle äitini Lahja Maria os. Silventoinen kotipaikalle. Paikkoja tarkasteltiin vähän tarkemmin, kun Kauko muisti enoni Reinon sota-aikaan piilottaneen puunkoloon aarteensa, venäläisen pistimen, ei löydetty. Palailtiin autopysäkillä ja kuunneltiin ja katseltiin heräävää kylää, ensin tulivat lampaat ja vuohet syömään, kukko tervehti meitä aikaisia. Ennen seitsemää alkoi paikallisia kävelemään linja-auton kääntöpaikalle ja mekin metsäläisen näköiset ja vahvasti nuotio savulle tuoksahtavat mentiin jonoon ja laskettiin toiveikkaana kopeekkoja. Tuli pikkubussi, maksettiin ja yritettiin kysellä mihin päästään kyydillä. Sekin selvisi, kun Kaarlahdessa käskivät ulos ja auto lähti takaisin päin. Solkkasin venettä parhaani mukaan ja selvisi, että tulee Bolsoibussi (iso,) jolla pääsee Käkisalmeen. Tulikin ja paljon lappoi väkeä sisälle pyhävaatteissaan ja lakerikengissä, kiireesti myökin että mahduttiin mukaan. Minä pyytelin Kaukolta kielitaitoani anteeksi koska auto lähti rautatien vartta länteen ja sielläkin oli kerrostaloalue, sen ohikin vielä. Pelko, että meneekö Hiitolan suuntaan vai mihin? Kuski kurvasi kääntöpaikalle, jossa oli lisää autoontulijoita, sain kysymyksiin vastaukseksi, että kohta mennään Käkisalmeen kunhan kuski polttaa mahorkkansa. Suunta olikin oikea ja äskeisen pysäkin ohi mentiin kaupungin suunnalla. Kaivelin taas sanoja pääkopasta ja sai selville, että auto kurvaa paperitehtaan suuntaan keskustasta, joten jäimme pois kyydistä lähellä Puistokatua ja kävelimme vanhan kasarmin

pihalle, majoituspaikkaamme ja oletimme muiden olevan aamupalalla. Kävimme rappusille istumaan koska emme jaksaneet emmekä halunneet näyttää väsähtänyttä naamaamme kaikille. Paavilainen kuitenkin oli huomannut laahustamisemme ja komensi "pesun kautta päiväunille." Muutaman tunnin tajuttomuuden jälkeen teki mieli ruokaa ja tien toisella puolella olin nähnyt baarin tapaisia. Kyllä oli maukkaat sienipiiraat ja höysteet.

Erilainen Käkisalmi: Aiemmin olin saanut kaupungista lattean ja vanhusvoittoisen kuvan. Nyt iloisten ja nuorempien kulkijoiden määrä oli hallitsevaa. Valtava ostostori oli myös ilmestynyt torin itäpuolen kortteliin. Kaupoista myös löytyi täydennöstä muidenkin matkakumppaniemme kasseihin. Selvisi myös aamulla ihmettelemänne juhlapukuisten määränpää, ainakin kolmet häät joihin törmäsimme. Suomalaisillekin malliksi voisi olla tämä näkemämme häävastaanotto Magasiinin (marketin) parkkipaikalla. Autot rinkiin ja ensiksi valokuva yhdessä hääparin kanssa josta väki ohjattiin Ladan peräkontille ja tarjoilu hoitui sutjakkaasti. Myöhemmin illalla ilmeisesti rikkaampi pariskunta oli varannut linnanmuurien sisäpihan ja ravintolan ja jouduimme karkotetuksi juhla alueelta.

Muut muistot reisulta: Keljan taistelupaikoilla poikkeaminen kosketti, siitä on toivottavasti juttua myös lehdessä. Keskustelut toisten matkajien kanssa, tietovaihtoa, jos mikä ja hyöty molemmin puolista. Taisin sanoa, että viimeinen reisu Kaukolaan, kuka tietänee onko niin?

Kiitos matkaseuralle Raimo Pusa

*****

Miten tutustuin isäni enoon ja kummisetään Tauno Pusaan (sukupuun taulu 75, s. 23.12.1918 ja k. 12.8.1941)

Kirjoittaja Juha Ruuska (Sukupuun taulu 404)

Ensimmäinen kosketukseni Tauno Pusaan tapahtui 1980-luvun loppupuolella. Isäni Teuvo Ruuska (sukupuun taulu 233) oli ostanut 1970-luvun puolessa välissä vanhan maatalon Somerolta kesäpaikaksemme. Remontin yhteydessä irrotin vanhan oven karmin välissä eristeinä olleita sanomalehtiä. Koska lehdet olivat vanhoja, osittain toisen maailman sodan aikaisia, lueskelin sen

aikaisia uutisia. Olen aina ollut kiinnostunut historiasta. Huomasin yhdessä lehdessä kuolinilmoituksia sankarivainajista. Yhdessä kuolinilmoituksessa oli Tauno Pusa niminen nuorimies Kaukolasta kuvan kanssa (ohessa). En silloin tuntenut Pusan puoleisia sukulaisia, joten isälle seuraavan kerran soitellessani kysyin häneltä asiaa. Tiesin Mamman (Saima Ruuska, os Pusa, sukuun taulu 127) olevan Pusan suvusta. Isä tunnisti Taunon ja kertoi hänen olleen Mamman veli ja hänen kummisetänsä. Isä kertoi Taunon olleen lahjakas

urheilija ja osallistuneen muun muassa hiihtokilpailuihin. Lähetin kuvan isälle ja hän säilytti sitä Raamattunsa välissä kuolemaansa asti.

Seuraavan kerran Tauno Pusa "ilmestyi" 1990 -luvun puolessa välissä Ruovedellä. Olin käymässä setäni Olavi Ruuskan (sukuun taulu 231) luona ja hän toi luettavakseni vanhan kirjeen. Luin kirjettä ja huomasin, että kyse on sodanaikaisesta kirjeestä. Se oli Tauno Pusan viimeinen kirje rintamalta Mammalle ennen kaatumistaan (vajaa kaksi viikkoa ennen kaatumista). Oli koskettavaa lukea kirjettä, jossa oli nuoruuden intoa ja iloa kotiseudun uudelleen näkemisestä. Viimeisessä lauseessa oli terveiset erityisesti Teuville eli isälleni. Olavi setäni menehtyi tapaturmaisesti heti 2000 -luvun alussa. Joskus muutama vuosi sitten kysyin Olavin leskeltä Eini Ruuskalta, että onko tämä kirje vielä olemassa (olisin ottanut siitä kopion). Kirjettä ei kuitenkaan löytynyt ja uskoin sen hävinneen. Vuonna 2010 Eini kuitenkin Väärinmajassa käydessäni toi kirjeen minulle isälle toimitettavaksi. Se oli kuin olikin löytynyt Vähäkoskelassa tehdyn remontin yhteydessä. Lähetin kirjeen isälleni isänpäivälahjaksi syksyllä 2010. Isä oli todella iloinen tästä yllätyksestä. Hän muisteli joskus Tauno enoaan ja kummisetään. Ilmeisesti Taunon kuolema oli ollut pienelle pojalle sodan aikaan aikamoinen järkytys ja asiasta varmasti puhuttiin silloin paljon. Isä muisti olleensa Taunon hautajaisissa Juankoskella, johon hänet väliaikaisesti haudattiin. Sotilaskantakortissa hautapaikaksi on mainittu Rautjärvi. Olisikohan hänet haudattu useaan otteeseen vai muistiko isä paikan väärin?

Tauno Pusa syntyi Matti Pusan runsaslapsiseen perheeseen vuonna 1918 Joulun aaton aattona. Muistan joskus nuorena kuulleeni jutun missä Mamma olisi käynyt hakemassa Tauno veljensä pois tanssilavalta, missä hän oli ollut mukana tappelussa. Mamma oli erittäin päättäväinen ja lujatahtoinen nainen, joten voin hyvin kuvitella näin tapahtuneen. Tauno oli 20 -vuotias Talvisodan syttyessä ja sotilaskantakortin (kuva ohessa) mukaan astunut palvelukseen 18.1.1940 jalkaväen koulutuskeskukseen.

Etelä-Satakunta SK:n jäsen

Sotilaskantakortti

Ei ole

Erikoiskoulutus asevelv.: *Korpraali*
 Erikoiskoulutus kert. harj.:
 Sotilasaave: *Res. alie*

A

1. *Juha Tauno Olavi*

2. Synt. *23.12.1918, Laukko* 3. *Arvo Tauno Olavi* 4. *Lut.*

5. *Matti* 6. *Matti Haukka Haapajoki* 7. *A. Toivola*

8. *Maansiip.* 9. *H. Kangas* 10. *I.* 11. *I.*

12. *80/2-40* 13. *9/10 Haukko*

14. *80/2-40* 15. *15.*

16. *15.*

17. Arvoitus: *18. Korp. 20.6.40. 21. 3.8.40*

19. Palveluksen laatu: *Asellinen*

20. Huomautuksia: *Siiir. jonn. 20/6-40. Kertt. armaj. 2/GRH:ään 29.4.40*
suvi 10.10.8.8.40 Korp. 19.2-4.3.41

21. Kertt. armaj. vuodet:

22. *1918-1941*

23. *18.11.1941* 24. *Jo. Korp. K.4* 25. *950868*

26. *Matti Haukka Haapajoki* 27. *M. Toivola*

28. *9. Haukko* 29. *Haukko* 30. *Maansiip.*

31. *9. Haukko* 32. *20.4.40 Kertt. armaj. 2/GRH:ään 29.4.40 I.P.*

33. *Asellinen* *ryhm. jilt.*

34. Yksityiset ja luottamuskortit	35. Käteiset ja muut luottamuskortit	36. Suoritetut erikoiskurssit	37. Tiedot, ohiin ottaen omat
Arvo tai luottamuskortti	Arvo tai luottamuskortti	Kurssin nimi	Arvo
<i>Korpr. Alie</i>	<i>20.6.40</i> <i>3.8.40</i>	<i>RAUK</i>	<i>13.2.40</i>

38. *1 v. 6. 1927 yr.* 41. *Kertt. armaj. 13.8.41*

42. *Kertt. armaj. 13.8.41*

Lut. *P. Tauno Olavi*

23. *18.11.1941* 24. *Jo. Korp. K.4* 25. *950868*

26. *Matti Haukka Haapajoki* 27. *M. Toivola*

28. *9. Haukko* 29. *Haukko* 30. *Maansiip.*

31. *9. Haukko* 32. *20.4.40 Kertt. armaj. 2/GRH:ään 29.4.40 I.P.*

33. *Asellinen* *ryhm. jilt.*

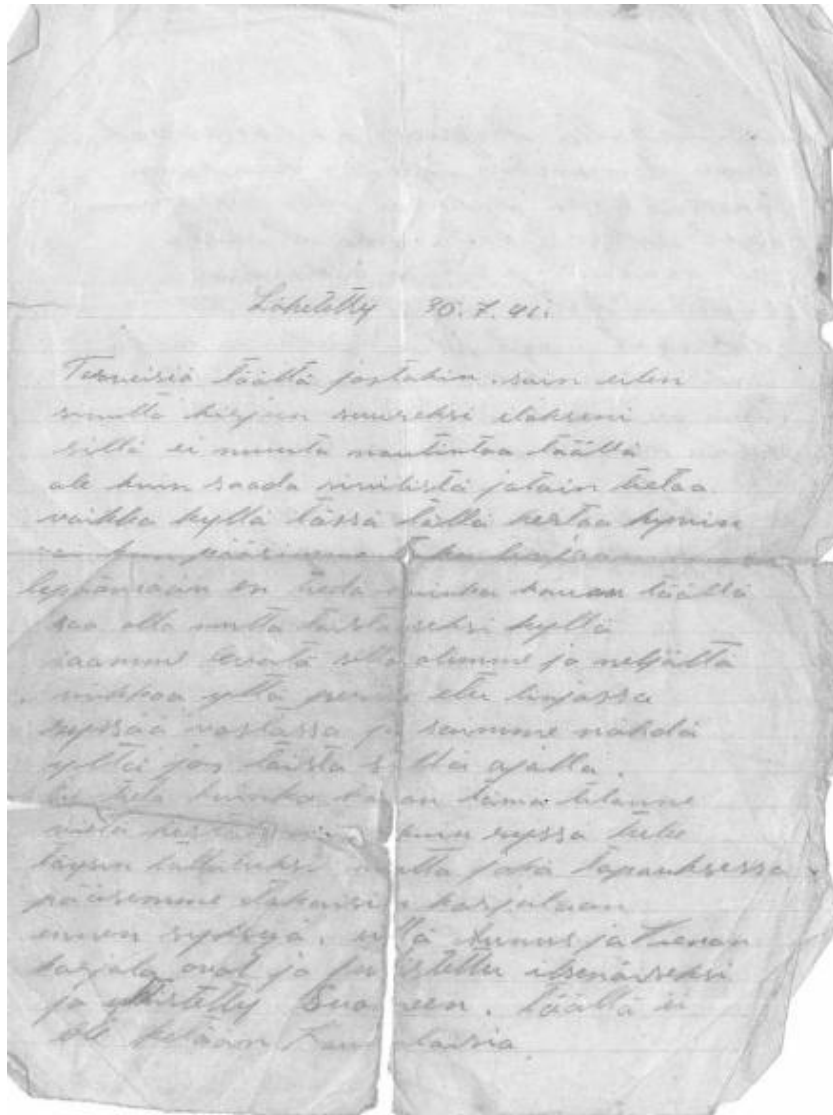
34. Yksityiset ja luottamuskortit	35. Käteiset ja muut luottamuskortit	36. Suoritetut erikoiskurssit	37. Tiedot, ohiin ottaen omat
Arvo tai luottamuskortti	Arvo tai luottamuskortti	Kurssin nimi	Arvo
<i>Korpr. Alie</i>	<i>20.6.40</i> <i>3.8.40</i>	<i>RAUK</i>	<i>13.2.40</i>

38. *1 v. 6. 1927 yr.* 41. *Kertt. armaj. 13.8.41*

42. *Kertt. armaj. 13.8.41*

Talvisodan taisteluihin hän ei ilmeisesti ehtinyt mukaan. Reservin alipäseerikoulu on alkanut 13.2.40. Korpraaliksi Tauno on ylennetty 20.6.40 ja alikersantiksi 3.8.40. Välirauhan aikana Tauno on ollut armeijan palveluksessa. Potilaskortin sairaskertomuksen mukaan hän on saanut metallisen sirpaleen taltasta otsaansa heinäkuussa 1940. Silloin oli välirauha, joten olisikohan Tauno ollut mukana Karjalan

linnoitustöissä? Tämä ei käy kantakortista ilmi. Jatkosodan alkaessa Tauno oli heti etulinjan joukoissa vapauttamassa Karjalaa. Kirjeessään hän mainitsee heidän olleen etulinjassa neljä viikkoa yhtä soittoa. Muita kaukolalaisia ei hänen joukoissaan ollut. Saavuttuaan Kaukolaan ja Kaarlahteen kohtasi Tauno sankarikuoleman saatuaan luodin otsaansa hyökkäykseen lähtiessään (näin olen kuullut kuoleman tapahtuneen). Pusan sukuseuran lehden numero 2/2000 s. 9 kertomuksen mukaan Tauno kaatui Pappansa pellolle. Isäni joskus arveli, että ehkä kotinsa näkeminen ja ryssän tuhotöiden havaitseminen sai Taunon käyttäytymään uhkarohkeasti. Taunon ruumis siirrettiin väliaikaisesta hautapaikasta jatkosodan aikana Kaukolan hautausmaalle ja siellä hän lepää tänä päivänäkin muiden sukulaistemme parissa. Olisi hienoa olla joskus mukana laskemassa kukkia siellä paikan päälle heidän muistokseen.

Linn Lirkalla kirkon ja sanaisvat
 olevan kirkon loppuun hän senai
 tähtänsä jaksen sen vartturut
 nyt siltä. Kirkolla onk' illalla
 on saanut pitkin aikain
 mitään taitoa, että kukaan he
 jaksavat nyt jiten loputtaa ja lähtää
 nukkumaan kasta ottaa selvästä taito
 Tämä on minä soittanut kun tällä
 palvelu napsu haittaa pirtillä.

Sama terveisiä paljon kaikille
 muilla miten Teinolle Terveisiä

Tauno,
 Osoite,
 27 Kpk
 2423.

Tauno Olavi Pusa

Suomalainen Suojeluskunta
 No: 644
 1979... Kuun 12 p:nä 1941... Kirkkoherranvirastolle
 Sääntö... 13/7 1938...
 KD nro: 16963/K5... Kankola
 H= 9750

Isänmaan puolesta taisteittaessa on henkensä menettänyt

Nimi: **F u s a, Tauno**
 Tuntoläsn numero: **307 088**
 Sotilasarvo: **alikeräntti** Syntymäaika: **23.10.16** paikka
 Osoite: **Kaukola**
 Lähin omainen ja hänen osoitteensa: **Isä Matti,
 Juankoski, Akonpehjä**
 Kuolin aika: **10.8.41** -paikka: **Kanrlahti**
 Kuolemansyy: **luetui**
 Vainaja lähetettiin: _____ sta osoitteella:
 Vainaja haudattiin: **10.8.41 Rautjärven hautausmaahan**
 Reunäilmoituksen toimittajaksi: _____ kuun _____ p:nä 19____

Ilmoituksen teki: **T. J. Haavio**
Piirinkenttäpöppö, Rovasti

Tauno Pusan kaatumisilmoitus ja ilmoitus kirkkoherranvirastolle.

Käynti Kaukolan Kortteensalmella heinäkuussa 2012

Tämä kuvakertomus kuvailee lukijoille Kauko Pusan (Taulu 293), siskonsa Tuulan (Taulu 294) ja Tellervo äitin (Taulu 146) käyntiä Kaukolan Kortteensalmen kylässä heinäkuussa 2012. Kuvissa lukija voi nähdä niin vanhan myrskyn jäljet kuin tämän kesän kovien sateiden aikaansaaman vedenpinnan kohoamisen.

Kauko itse on vanha konkari Kaukolassa kävijöiden joukossa. Samoin Tellervo-äiti on käynyt ainakin 5 kertaa, mutta Tuula oli ensimmäistä kertaa käymässä isänsä suvun kotimaisemissa.

Tuula ja Reijolan kivinavetta. Navetta pienenee kerta kerralta. Mihin kivet katoavat?

Kauko ja sama kivinavetta vuonna 1989.

Ilmetjoki. Tossikkalan järvi
Tuula ”uimassa” menomatalla
Kortteensalmelle.
Kun tultiin takaisin 4 tunnin
kuluttua, vesi oli vielä 20 cm
korkeammalla.

Risun silta heinäkuussa 2012. Sitä ei ole purettu pois, vaan se on kokonaan veden alla.

Risun silta kesällä 1989.

Risun silta kesällä 2009.

Heinäkuussa 2012 Kierkallio Korteensalmella oli myös "saarena". Kuvassa Kauko Pusa.

Kaukon äiti Tellervo, Vasili ja Tuula-sisko Kaukolan kirkon kunnostetun sakastin ovella. Kuvan ottanut Kauko Pusa.

Kaukon porukan kuskina toimi Vasili. Hänen sukujuurensa ovat Vienankarjalasta Viteleestä ja on ihan suomenkielinen, sillä hän on puhut pelkästään suomea aina 14-vuotiaaksi asti. Vasta sen jälkeen on alkanut puhua venäjää. Vasilin suvun kotitalon nurkalla kulki Suomen ja Venäjän raja. Vasilin suvun kotitalo jäi juuri ja juuri Venäjän puolelle. Hän on syntynyt 1941 Vitelessä samaan aikaan, kun suomalaiset valtasivat alueen, ja suomalainen sotilaslääkäri auttoi hänet maailmaan. Isäänsä hän ei ole nähnyt koskaan, sillä isä katosi Leningradin piirityksen aikana. Nykyisin Vasili asuu Kaarlahdessa ja hänellä on mökki Hiitolassa Pukinniemessä.

Hän on toiminut Kaukon kuskina aina Kaukolan matkoilla. Noiden reissujen aikana hän on jutellut kaikenlaisia tapauksia niin lapsuusajoilta kuin Venäjän laivaston kommodorina toimiessaan. Lapsuus oli suhteellisen köyhää ja muun muassa vasta 7-vuotiaana sai ensimmäiset äitin tekemät säkkikankaaiset housut.

Kommodorina ollessaan hänellä oli alaisena 1000 miestä. Muun muassa seuraavan kuvauksen Kauko on kuullut häneltä kylmän sodan ajoilta: *Laivaston kommodori Vasili oli ollut jossain valtamerillä ja hänen laivaansa vastaan oli tullut amerikkalainen hävittäjälaiva, kun oli kiikareilla katsonut vastaantulijaa, näki hän, että sieltä suunnattiin heitä kohti ohjukset. Kumpikin osapuoli kiikaroi toisiaan, mutta laivojen komentajat vetivät kädet lippaan ja suuntasivat laivansa toiseen suuntaan. Kaukon kysyessä Vasililta, kuinka lähellä oli se, että olisi laukaissut omat ohjukset. Vastaus oli ollut se, että yksi napin painallus vain...*

Kauko Pusa

*****

Teuvo Ruuska, 5.1.1937-11.4.2012

Melkein on vuosi kulunut siitä, kun isän voimat ehtyivät ja hän siirtyi ajasta ikuisuuteen. Näin Pääsiäisen aikoihin tätä juttua kirjoittaessani muistan viime Pääsiäisen ja meidän läheisten surun. Isän voimat vähenivät ja hoitoja ei voitu syöpää vastaan enää jatkaa. Aika oli silloin käymässä isältä vähiin.

Teuvo (sukupuun taulu 233) syntyi talven keskelle Kaukolassa Ilmari ja Saima (os. Pusa, sukupuun taulu 127) Ruuskan perheeseen. Hän oli perheen kuudes lapsi (yksi lapsista, (Reino) oli tosin menehtynyt vuoden ikäisenä eli hän oli viides lapsi sillä erää). Elämästä ennen Talvisotaa Kaukolassa isä ei paljoa muistanut, koska hän oli niin pieni. Oheisessa kuvassa hän istuu isä Ilmarin sylissä kotitalon edessä. Kuvasta huokuu tietynlainen harmonia. Kaikki asiat olivat hyvin.

Kuva 1. Elämää Kaukolassa. Kuvassa vasemmalta mamma (Saima), edessä Aatu ja Olavi (en tiedä kumpi on kumpi), takana seisoo Elvi ja vieressä Kalevi. Oikealla pappa (Ilmari) ja sylissä Teuvo.

Sitten alkoi sota. Talvisodasta isä kertoi muistavansa kylmän junan vaunun, jossa kuljettiin evakkoon. Ensimmäisestä evakkoreissusta isä kertoi kalastalleensa veljiensä kanssa Kokemäen joella. Jatkosodan aikana isän perhe palasi takaisin Kaukolaan. Ilmari pappa pääsi sodasta kotiin kun vanhimpia ikäluokkia kotiutettiin asemasodan aikana. Vuonna 1944 sitten tuli lopullinen lähtö Kaukolasta. Tästäkään reissusta isä ei ole paljoa kertonut. Jostakin kovista pommituksista evakkomatkan aikana hän mainitsi. Pieni episodi käytiin isän ja vanhimman veljen Kalevin kanssa Kaukolasta lähdettäessä, kun isä olisi halunnut ottaa mukaan evakkomatalle löytämänsä venäläisen sotilaan kyhäämän balalaikan. Mukaan se ei loppujen lopuksi kuitenkaan ”mahtunut”. Vihdoin sota loppui ja isän perheessä alkoi uuden elämän rakentaminen. He saivat kylmän asutustilan Ruovedeltä. Ilmari pappa raivasi pellot ja rakensi talon ja talousrakennukset yhdessä vanhempien lasten kanssa. Isä oli varmasti osaltaan apuna.

Isästä kasvoi Ruovedellä nuorukainen. Paimenreissuista hän kertoi monesti. Siellä hänestä tuli luontoihminen. Luonnossa liikkuminen, marjastus ja sienestys sekä kalastaminen olivat hänen harrastuksensa koko elämän ajan. Muistona paimenpojan hommista minulla on tallessa yhdet komeat lapiomalliset hirvensarvet (vain toinen puoli oli löytynyt metsästä). Metsätöissä Ruuskan veljekset kävivät vartuttuaan nuoriksi miehiksi. Oheisa kuva joulupukin vierailusta Väärinmajalta. Lieneekö kuva otettu joskus 1950-luvun loppupuolella?

Kuva 2. Joulun viettoa mummolassa Väärinmajalla. Kuvassa vasemmalta mamma (Saima), Jussi (Annikin mies), Annikki, Seppo/Sauli?, Aulis, joulupukki, Teuvo, Sauli/Seppo?, Eila ja edessä istumassa pappa (Ilmari).

Isä kävi pieniviljelijäkoulun ennen armeijaan menoa. Armeijassa hän oli vuonna 1957. Tämän jälkeen isä suuntasi maailmalle. Hän kävi puutarhakoulun Lepaalla. Täällä hän tapasi äitini Eila Ruuskan, joka oli samaan aikaan läheisessä emäntäkoulussa. Puutarhakouluun liittyvän harjoittelun isä suoritti Ruotsissa. Siellä hän oli töissä useammassakin eri puutarhassa aina Kiirunaa myöten. Nuorelle miehelle Ruotsiin meneminen ja kielen opetteleminen on varmasti ollut seikkailu.

Kuva 3. Nuori mies isossa kaupungissa.

Veri kuitenkin veti isää takaisin Suomeen. Hän tuli töihin Espooseen Helenelundin puutarhalle (tähän kuva 4.). Aika pian hän sai puutarhan hoitoonsa vanhalta johtaja Smithiltä. Äiti tuli myös puutarhalle asumaan ja pian he menivät naimisiin.

Kuva 5. Eila ja Teuvo hääkuvassa.

Minä ja siskoni Anne synnyimme 6.12.1968. Kaksosia meidän suvussa kyllä riitti, sillä olihan mamma (Saima) saanut peräti neljät kaksoset. Meidän jälkeen syntyi 13.9.1973 Janne ja 11.7.1974 Jaakko. Muistan lapsuuden puutarhalla todella onnellisena aikana. Vaikka asuimme Espoossa ja kaupungissa, niin samalla tuntui, että asuisimme maaseudulla. Puutarhalla oli pienelle pojalle paljon virikkeitä. Rakentelin majoja, kalastelin läheisessä ojassa ja auttelin isää. Isä kalasteli vapaa-aikoina merellä. Hän oli erittäin kätevä käsistään ja rakensi esimerkiksi hyillisen veneen pelkästä veneen rungosta. Meillä oli auton Volkswagen Kleinbus. Teimme sillä välillä retkiä Lappiinkin asti. Ensimmäisestä Lapinreissusta noin 2 -vuotiaana minulla on jo joitakin mielikuvia.

Ajat muuttuivat ja 80-luvulle tultaessa puutarhatoiminta oli öljyn hinnan ja muiden kustannusten noustessa käynyt kannattamattomaksi. Yritystoiminta meni isältä nurin ja samalla isän ja äidin avioliitto hajosi. Isä meni töihin rakennuksille. Muutimme isän kanssa Kauniaisiiin muiden lasten jäädessä äidin luokse. Asuin muutaman vuoden isän kanssa kahden. Nämä ajat olivat taloudellisesti niukkoja, mutta muistoissa mukavia vuosia. Isän kanssa oli aina mukava tehdä yhdessä asioita. Kävimme paljon kesäpaikallamme Somerolla. Oheisessa kuvassa isä oli tuonut meidät veljekset ja myös kaverini Pääsiäisen viettoon Somerolle.

Kuva 6. Somerolla Pääsiäisenä joskus 80-luvun puolivälissä. Vasemmalta Janne, Jaakko, Teuvo ja Juha Ruuska. Oikealla Juhan kaveri Antti Jäntti.

Elämän kolhut saivat isän kääntymään uskoon 1980-luvun alkupuolella. Usko oli hänelle todella tärkeä osa elämää loppuun asti. 1980-luvun lopulla isä tapasi myös Ullan ja he menivät naimisiin. 1990-luvun laman myötä rakennusyhtiö Haka meni konkurssiin ja isä pääsi sen myötä ns. eläkeputkeen. Pian tämän jälkeen isä ja Ulla muuttivat Espoosta Nilsiään hoitamaan Ullan vanhempia. Meille lapsille tämä oli harmillista, sillä välimatka kasvoi pitkäksi ja emme nähneet isää usein.

Isä viljeli Nilsiässä ahkerasti vihanneksia ja kasvatti omenapuita. Hän lahjoitti kasvattamiaan vihanneksia monen vuoden ajan läheiseen hoitokotiin. Hän toimi aktiivisesti myös Nilsiään Helluntaiseurakunnassa ollen yksi sen perustajajäsenistä. Vuodet kuluivat ja vaivat lisääntyivät. Vuonna 2008 isän kanssa soitellessa hän ilmoitti, että ei pääsisi minun häihin. Hänellä oli todettu syöpä ja leikkaus olisi juuri häiden aikoihin. Tämä oli meille kova järkytys, mutta isä lupasi taistella tautia vastaan. Leikkaus onnistui hyvin ja elämä jatkui. Näytti siltä, että tauti olisi lopullisesti voitettu. Vuonna 2011 isä valitteli toistuvasti väsymystä ja kovaa yskää. Mitään hälyttävää ei terveyskeskuksessa kuitenkaan kesällä 2011 huomattu? Soitin 5.1.2012 onnitellakseni isää 75-vuotispäivän johdosta. Silloin kävi ilmi, että syöpä oli levinnyt uudestaan. Hoidot aloitettiin, mutta sädehoidoissa isä meni niin huonoon kuntoon, että sytostaattihoidoa ei voitu aloittaa. Tämä tiesi lopun alkua. Isä ei kuitenkaan missään vaiheessa lopettanut toivomista paranemisesta. Näin isän

viimeisen kerran noin kaksi viikkoa ennen kuolemaa. Silloin hän pyysi minua ottamaan tietyistä omenapuista oksia ja laittamaan ne hangen sisään säilöön. Hän sanoi varttavansa ne sitten kesällä. Tein työtä käskettyä. Isä ilmeisesti huomasi ilmeistämme pienen ihmetyksen operaation johdosta. Hän sanoi, että ”olen ajatellut siten, että ilman unelmia ei ole enää mitään..”. Nämä oksat olivat isän viimeinen unelma.

Isä nukkui rauhallisesti pois 11.4.2012. Vaikka olimme tätä osanneet odottaa, oli suru silti todella suuri. Pitkän välimatkan takia emme viime vuosina nähneet isää usein ja hän ei ehtinyt näkemään kaikkia lapsenlapsiaan. Tämä varmasti painoi isän mielessä. Tätimme Eila Ruuska oli todella tärkeä henkilö isän loppuaikoina. Hän meni hoitamaan isää vaimonsa Ullan tueksi. Tästä olemme kaikki hänelle todella kiitollisia.

Kaikki jotka isän muistavat yhtyvät varmaankin siihen, että hänen seurassaan ei aika tullut pitkäksi. Isässä karjalainen vilkkaus ja ahkeruus yhdistyivät. Myös ehdoton rehellisyys ja auttavaisuus olivat hänen vahvuuksiaan. Toivottavasti me hänen jälkeläisemme pystymme välittämään näitä arvoja myös omille lapsillemme.

Kuva 7. Teuvo pari vuotta ennen kuolemaansa.

Nämä muistelot kirjoitti Teuvon vanhin poika Juha Ruuska Espoossa 1.4.2013

Tiedotuksia

*****

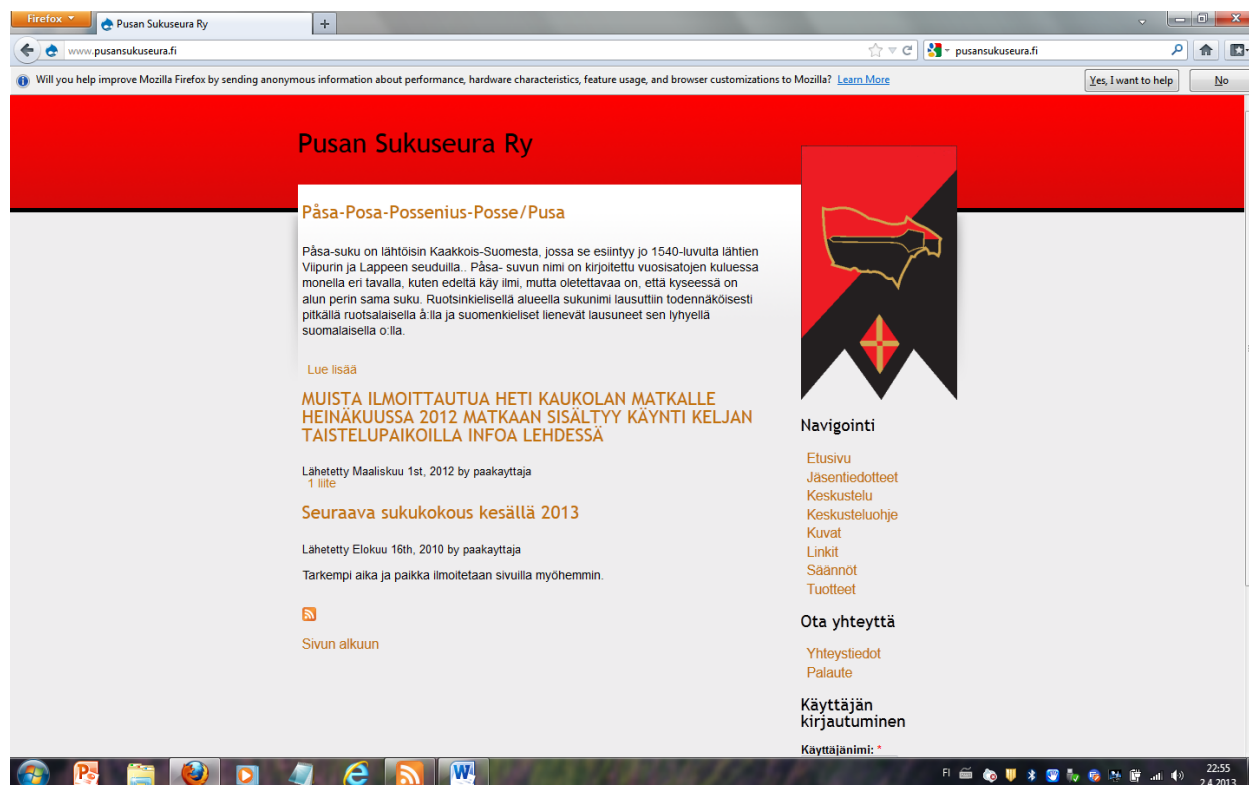
Sukuseuramme viirejä voi tilata "vanhaan tapaan" puhelimitse Kyllikki Valkealahdelta hintaan 20 euroa/viiri. Tai ostaa Pöytyän kokouksessa. Viirit ovat Lipputaito Oy:n valmistamia ja niillä on marmorinen jalusta. Viirejä on jäljellä muutama kappale. Viirien tilaus hoituu kätevästi myös sähköisesti www.pusansukuseura.fi-sivujen kautta.

Kirjoja on myynnissä Pöytyän kokouksen yhteydessä. Maksu käteisellä 45 €/kpl.

Hallitus

*****

Olethan muistanut vierailla Pusan Sukuseuran kotisivuilla:
www.pusansukuseura.fi

Evakkokuormassa Kaukolasta Hämeenkyröön matkanneita menneiden sukupolvien esineitä

Tunnetko kaikki kuvien esineet? Jos et, esineet ovat varmaankin tuttuja jollekin lähisukusi vanhemmalle henkilölle ja hältä voit saada tietää, mihin näitä on käytetty. Ja kenties teidänkin vintiltä löytyy samoja esineitä. Kuvien esineet ovat Hämeenkyrössä Kauko Pusalla. Häneltä löytyy paljon, paljon muutakin vanhan ajan tarvekalustoa. *Toisimmeko niitä mukanamme kesän kokoukseenkin muiden nähtäväksi?*

